

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
IV-QISM**

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
IV-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqov vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayev vch, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyev vch, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyev vch, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdulkarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL ENERGIYA SEKTORIDA VENCHUR INVESTITSIYALARINING RIVOJLANISHI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTON IMKONIYATLARI	12
Qarajanova Gulnoza Tolliyevna	
MILLIY KOMPANIYALARNI BAYNALMILALLASHUV BOSQICHLARI VA XALQARO KORPORATIV BIRLASHUVLAR (M&A) STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	19
Shokirov Shoxruxmirzo Baxtiyorjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI IQLIM VA EKOLOGIK O'ZGARISHLARGA MOSLASHTIRISHDA SMART TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH METODOLOGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	23
Mirzataev Salamat Muratbaevich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA MEVACHILIK KLASSTERLARINI TASHKIL ETISHNING ISHLAB CHIQRISH VA RENTABELLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	28
Tureev Azizbek Abatovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA QURILISH XIZMATLARINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK MODELII.....	32
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
TOG'-KON SANOATI KORXONALARIDA RESURS TEJAMKOR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	37
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL INSURANCE MARKET AND THE LEVEL OF INCLUSIVENESS.....	43
Ravshanova Mohinur O'rolovna	
O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI AJ KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	51
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	55
Qaraev Anvar Botirovich	
THE IMPACT OF LOYALTY PROGRAMS ON CUSTOMER RETENTION IN ONLINE COSMETICS: A MIXED-METHODS STUDY	61
Toirova Mubina	
IQLIM O'ZGARISHI VA "YASHIL" TRANSFORMATSIYANING JAHON MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI.....	66
Qo'chqorova Muxlisaxon Ulug'bek qizi	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIDA RAQAMLI PLATFORMALAR - ELEKTRON TIJORAT SAYTLARI, MARKETPLEYSLAR VA MOBIL ILOVALARNING O'RNI.....	73
Rizayeva Nilufar Oblakulovna	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDAGI IQTISODIY SAMARADORLIGI	79
Abdulla Mavlonov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI LOGISTIKASINI RAQAMLASHTIRISH ORQALI BOZOR INFRATUZILMASI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	82
Komekova Gulzira Sharbaevna	

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К АГРЕГИРОВАНИЮ РАЗРОЗНЕННЫХ ДАННЫХ В ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЯХ	87
Бекматов Акмал Курбонмахматович	
SUG'URTA TASHKIOTLARIDA MHXSGA O'TISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	93
Azamatova G. I.	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHGA YO'NALTIRILGAN INVESTITSİYALARNING XARAJAT-FOYDA TAHLILI	98
Omonov Olim Murodullayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	104
Isxakova Sarvar Ayubovna	
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В КРЕДИТНОМ СКОРИНГЕ РОЗНИЧНЫХ ЗАЁМЩИКОВ: ОПЫТ АКБ «КАПИТАЛБАНК» (РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН)	109
Жанайдарова Камола Абаевна	
INVESTITSION LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHDA IPO VA KORPORATIV OBLIGATSIYALAR SAMARADORLIGI	115
G'afurov Sherzod Abdvaxob o'g'li	
O'ZBEKISTON TURIZM BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARNING AHAMIYATI	120
Usmanova Zumrad Islamovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL VODOROD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHNING BIZNES VA INVESTITSION MEKANIZMLARI	123
Nuraliyeva Komila Sanaqulovna	
XUFYONA IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA XALQARO TAJRIBALAR TAHLILI: SOLIQ ISLOHOTLARI VA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	130
Utkirova Jasmina Jasur qizi	
XORIJIY DAVLATLAR AMALIYOTIDA XUSUSIY INVESTITSİYALAR VA AHOLI DAROMADLARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TARTIBGA SOLISH YO'NALISHLARI	135
Salimova Zaxro Sobirjon qizi	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY TAHLILI VA BASHORATI	141
Xakimov D.R.	
ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОГРЕССА НА ЗАНЯТОСТЬ: ОПТИМИЗАЦИЯ И ТРАНСФОРМАЦИЯ РАБОЧИХ МЕСТ	151
Эркинбаева Камила Жавлонбековна	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	156
Tangirkulov Bekzod Boxadirovich	
HUDUDLARDA TURISTLARGA UMUMIY OVQATLANISH XIZMATLARINI KO'RSATISHNING SAMARALI RIVOJLANISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH: RFEI INDEKSI, KLASSTER MODELI VA "TASTE UZBEKISTAN" RAQAMLI EKOTIZIMI	162
Maxmadiyeva Charos Xayrullayevna	
SAVDODA MARKETING TADQIQOTLARINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	171
Jalalova Dildora Jamolovna	
КЛИМАТИЧЕСКОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ В КОНТЕКСТЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	174
Лана Цхай	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARNI MOLIYAVIY HISOBOTDA AKS ETTIRISHNI MASALALARI	181
G'oziyeva Moxira Rustam qizi	

TA'LIM MUASSASALARIDA LIDERLIK SAMARADORLIGINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	189
Yuldashova Yoqutoy	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RAQAMLI KREDITLASHNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	193
Karimova Aziza Maxomadrizoyevna Abduraxmonov Faridun Firo'z o'g'li	
SANOAT TARMOQLARIDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA KONSEPSIYASINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL MAZMUNI	199
Mamarasulova Iroda Zafarjon qizi	
ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ: ТЕОРИЯ, ОТРАСЛЕВАЯ СПЕЦИФИКА И МИРОВЫЕ ПРАКТИКИ.....	204
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
ENHANCING GREEN ACCOUNTING IN UZBEKISTAN: COMPARATIVE LESSONS FROM DEVELOPED ECONOMIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT	210
Xolmurodova Durdona Otamurod qizi	
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ, СОЦИАЛЬНЫЕ И ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ КУЛЬТУРНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ	218
Саттарова Зухра Илхомовна	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING HUDUDIY INVESTITSIYA FAOLLIGIGA TA'SIRI	224
Toirjonov Sardorbek Dilshodjon o'g'li	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING BANDLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	229
Mamadaliyev Doniyorbek Shuhratbek o'g'li	
TOSHKENTDA KICHIK BIZNES KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI: LOGIT VA PROBIT MODELLARI ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL	235
Hasan Ibragimov Mannonov Shahzod Toshmurod Qulmanov	
MOSLASHUVCHAN MENEJMENT VA UNING SIFAT BOSHQARUVIDAGI O'RNI	242
Ibroximova Zuhra Baxtiyor qizi	
IJTIMOIIY SOHANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI.....	247
Ro'zmetov Kamol Ibodullayevich Ibragimov Qayumbek Ikromovich	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI.....	254
Muminov Bekzod Polvonovich	
KORPORATIV AXBOROT TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH KONSEPSIYASINING NAZARIY EVOLYUTSIYASI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TASNIFI.....	263
Kuchkarov Ulug'bek Tahirovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MINTAQALARIDA EKSPORT FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Abdulatifova Moxinur Alisher qizi	
FIZIKA FANINI SUN'IY INTELLEKT INTEGRATSIYASI ASOSIDA SAMARALI O'QITISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	275
Razzoqov I.D.	
RAQAMLI MEHNAT BOZORLARI VA IQTISODIY BARQARORLIK: O'ZBEKISTON VA QOZOG'ISTON MISOLIDA QIYOSIY TAHLIL	281
Safarova Gulruh Akmal qizi	
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ КАТЕГОРИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ И НАУЧНЫЙ	

ПОДХОД К ЕЁ ОПРЕДЕЛЕНИЮ.....	287
Зайналов Ж. Р.	
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O‘RNI.....	293
Xolmatova Mumtozbeqim Alisherxon qizi	
TURISTIK BOZOR KONYUNKTURASINI O‘RGANISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI.....	298
Usmanova Zumrad Islamovna	
PREPARATION OF NUT JAM USING MULBERRY SYRUP BASED ON ITS CONSUMER PROPERTIES.....	302
Pardaev Gayrat Yakhshibaevich	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK SIG‘IM IMKONIYATLARI.....	306
Tolibova Shaxrizoda	
КОМПЛЕКСНЫЙ НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОТЧЕТ: ТРАНСФОРМАЦИЯ, ФИНАНСОВАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРАХОВОГО РЫНКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	314
Махмудов Комолиддин Розметович	
SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN DEVELOPING COUNTRIES: THE SYNERGY OF INVESTMENT, AGRICULTURAL TRANSFORMATION, AND ENVIRONMENTAL POLICY.....	319
Kholmukhamedova Feruza	
IQTISODIY BARQARORLIKNI TA‘MINLASHDA EKSPORT OPERATSIYALARINI MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	324
Mir Axmadova Mariyam Nosir Axmadovna	
ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЛИКВИДНОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В РУСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	330
Бауетдинов Мажит Жанызакович	
Жанызакова Шахноза Мажит кызы	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	338
Kobilov Alisher	
Majidova Irodahon	
RAQAMLI UNIVERSITET MODELI — BARQAROR OLIY TA‘LIMNING MUHIM OMILI SIFATIDA.....	346
Nazirova Komola Raximjon qizi	
HUDUD EKSPORTINING XOM ASHYOGA BOG‘LIQLIGI: MOLIYAVIY OQIBATLAR VA BARTARAF ETISH YO‘LLARI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	352
Norturayev Mansurbek Obid o‘g‘li	
MOLIYA BOZORINING IQTISODIY O‘SISHDAGI O‘RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	359
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Miryunusov Avaz Iqboljon o‘g‘li	
ECONOMIC FOUNDATIONS FOR ENHANCING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM.....	363
Amriyeva Shaxzoda Shuxratovna	
KORXONA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	368
Shodmanov Toshtemir Ro‘ziyevich	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BOZOR MEKANIZMLARINING NAZARIY-HUQUQIY JIHATLARI VA ULARNING MILLIY IQTISODIYOTDAGI O‘RNI.....	372
Amonova Nazokat O‘tkurovna	

ЭКОНОМИКА АВТОМАТИЗАЦИИ КАК ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ МЕНЯЮТ СТРУКТУРУ ЗАТРАТ И БИЗНЕС-МОДЕЛИ	378
Ли Д.Э.	
KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA TATBIQ ETISH YO'NALISHLARI.....	382
Bozorov Jasurbek Panji o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA AYLANMA MABLAG'LARNI SAMARALI BOSHQARISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	387
Tashxodjeyev Abdurasul Abdulmansurovich	
DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INVESTITSIYA SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY ASOSLAR VA EMPIRIK TAHLIL.....	395
Abdig'aniyeva S.M.	
DAVLAT XARIDLARIDA SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN NARXLAR MODULINI JORIY ETISH: KORRUPSIYAGA QARSHI KOMPLAENS, HISOBDO'RLIK VA RAQOBATNI KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI.....	401
Raxmanov Furqat Temirovich	
BANKLARDA SUG'URTA FAOLIYATINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	407
Isayeva Xolbibiboboqulovna	
Ziyatova Sitora Baxtiyor qizi	
BANKLARDA KIBERXAVFSIZLIKNI TA'MINLASH VA AXBOROT RISKLARINI BOSHQARISH	413
Eshqobilov Ahmad Javliyevich	
MAMLAKAT INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING O'RNI	418
Kuvanchiyeva Mehriniso Davlatgeldi qizi	
QURITILGAN ORGANIK MEVA MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA EKSPORT MARKETING OPERATORLARI FAOLIYATINI TASHKIL ETISH MEKANIZMI	423
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
КУЛЬТУРНЫЙ ТУРИЗМ САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ДРАЙВЕР ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	428
Саттарова Зухра Ильхамовна	
THE IMPACT OF SMART TOURISM TECHNOLOGIES ON TOURIST SATISFACTION AND REVISIT INTENTION: EVIDENCE FROM UZBEKISTAN.....	434
Yusubova Mahliyo Ikramovna	
YASHIL IQTISODIYOT, RESURS SAMARADORLIGI, TABIIY KAPITAL, AYLANMA IQTISODIYOT, EKOLOGIK SAMARADORLIK VA INKLYUZIV O'SISH TUSHUNCHALARINING ILMIY EVOLYUTSIYASI TAHLILI.....	441
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	

YASHIL IQTISODIYOT, RESURS SAMARADORLIGI, TABIIY KAPITAL, AYLANMA IQTISODIYOT, EKOLOGIK SAMARADORLIK VA INKLYUZIV O'SISH TUSHUNCHALARINING ILMIY EVOLYUTSIYASI TAHLILI

Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tayanch doktoranti

ORCID: 0009-0009-8249-1512

E-mail: ikmajor.95@gmail.com

Anotatsiya. Ushbu maqolada yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik hamda inklyuziv o'sish tushunchalarining shakllanishi va ilmiy evolyutsiyasi tahlil qilingan. Tadqiqotda mazkur kategoriyalarning iqtisodiy nazariya va amaliyotdagi o'rnini, ularning barqaror rivojlanish tamoyillari bilan o'zaro bog'liqligi hamda zamonaviy iqtisodiy transformatsiyalardagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, global ekologik muammolar, resurslar cheklanganligi va ijtimoiy tengsizlik sharoitida yashil iqtisodiyot modelining ustuvor jihatlari ochib berilgan. Maqolada tabiiy kapitaldan oqilona foydalanish, resurs tejankor texnologiyalarni joriy etish va iqtisodiy o'sishni ekologik barqarorlik asosida ta'minlashning nazariy-uslubiy asoslari tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari yashil iqtisodiyot konsepsiyasining zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotdagi strategik ahamiyatini asoslashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik, inklyuziv o'sish, barqaror rivojlanish, ekologik xavfsizlik, resurs tejankorlik, yashil transformatsiya, iqtisodiy modernizatsiya, ekologik innovatsiyalar.

Annotation. This article analyzes the formation and scientific evolution of the concepts of green economy, resource efficiency, natural capital, circular economy, ecological efficiency and inclusive growth. The study highlights the role of these categories in economic theory and practice, their interrelation with the principles of sustainable development and their significance in modern economic transformations. It also reveals the priority aspects of the green economy model in the context of global environmental problems, resource constraints and social inequality. The article analyzes the theoretical and methodological foundations of rational use of natural capital, the introduction of resource-saving technologies and ensuring economic growth on the basis of environmental sustainability. The results of the study serve to substantiate the strategic importance of the green economy concept in modern economic development.

Keywords: green economy, resource efficiency, natural capital, circular economy, eco-efficiency, inclusive growth, sustainable development, environmental security, resource efficiency, green transformation, economic modernization, ecological innovation.

Аннотация. В данной статье анализируется формирование и научная эволюция концепций зеленой экономики, ресурсоэффективности, природного капитала, циркулярной экономики, экологической эффективности и инклюзивного роста. В исследовании освещается роль этих категорий в экономической теории и практике, их взаимосвязь с принципами устойчивого развития и их значение в современных экономических преобразованиях. Также выявляются приоритетные аспекты модели зеленой экономики в контексте глобальных экологических проблем, ресурсных ограничений и социального неравенства. В статье анализируются теоретические и методологические основы рационального использования природного капитала, внедрения ресурсосберегающих технологий и обеспечения экономического роста на основе экологической устойчивости. Результаты исследования служат обоснованию стратегической важности концепции зеленой экономики в современном экономическом развитии.

Ключевые слова: зеленая экономика, ресурсоэффективность, природный капитал, циркулярная экономика, экоэффективность, инклюзивный рост, устойчивое развитие, экологическая безопасность, ресурсоэффективность, зеленая трансформация, экономическая модернизация, экологические инновации.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida so'nggi yillarda yuz berayotgan ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muammolar iqtisodiy rivojlanishning yangi model va konsepsiyalarini shakllantirish zaruratini kuchaytirmoqda. Xususan, tabiiy resurslarning cheklanganligi, atrof-muhitning ifloslanishi, iqlim o'zgarishi, bioxilma-xillikning qisqarishi hamda aholi sonining ortib borishi natijasida resurslardan samarali foydalanish masalasi global ahamiyat kasb etmoqda. Shu bois yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik va inklyuziv o'sish kabi tushunchalar zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishiga aylanib bormoqda.

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan bir qatorda ekologik xavfsizlik va ijtimoiy farovonlikni uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, chiqindilar hajmini kamaytirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish hamda resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish asosiy ustuvor vazifalar sifatida qaraladi. Ayniqsa, aylanma iqtisodiyot modeli ishlab chiqarish va iste'mol jarayonlarida resurslarning qayta aylanishini ta'minlash orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarda yashil transformatsiya jarayonlari jadallashib, ekologik barqarorlikni ta'minlash davlat siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Shu nuqtai nazardan, tabiiy kapitalning iqtisodiy qiymatini baholash, ekologik samaradorlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish va inklyuziv iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur tushunchalar o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ular iqtisodiy tizimning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda muhim nazariy va metodologik asos vazifasini bajaradi.

O'zbekiston iqtisodiyotida ham yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish, resurslardan samarali foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi", qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, suv va yer resurslaridan samarali foydalanish bo'yicha davlat dasturlari mamlakatda barqaror iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik hamda inklyuziv o'sish tushunchalarining ilmiy evolyutsiyasini tahlil qilish, ularning iqtisodiy mazmun-mohiyatini ochib berish va zamonaviy iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyatini tadqiq etishdan iborat. Shuningdek, ushbu konsepsiyalarning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi o'rni ham ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik va inklyuziv o'sish tushunchalarining ilmiy evolyutsiyasini o'rganishda tahlil va sintez, taqqoslash, mantiqiy umumlashtirish hamda tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, xalqaro tashkilotlar hisobotlari hamda barqaror rivojlanish konsepsiyasiga oid nazariy qarashlar o'rganildi. Shuningdek, mazkur tushunchalarning o'zaro bog'liqligi va iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati ilmiy manbalar asosida tahlil qilindi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy olimlar tomonidan yashil iqtisodiyot va unga bog'liq konsepsiyalar keng tadqiq qilingan. Xususan, B. Geissdoerfer, P. Savaget, N. Bocken va E. Hultinklarning "Green, Circular, Bio Economy: A Comparative Analysis of Sustainability Avenues" nomli ilmiy ishida yashil iqtisodiyot, aylanma iqtisodiyot va bioiqtisodiyot tushunchalari o'zaro qiyosiy tahlil qilinib, yashil iqtisodiyot ekologik va ijtimoiy jihatlarni qamrab oluvchi "umbrella concept" sifatida talqin etilgan. Mualliflar aylanma iqtisodiyotning resurslardan samarali foydalanish va chiqindilarni kamaytirishdagi rolini alohida ta'kidlaganlar. Shuningdek, BMTning Atrof-muhit dasturi – UNEP tomonidan tayyorlangan "Towards a Green Economy" hisobotida yashil iqtisodiyot "inson farovonligi va ijtimoiy tenglikni oshiruvchi hamda ekologik xavf va resurs tanqisligini kamaytiruvchi iqtisodiyot" sifatida izohlangan. M. Adamowicz esa yashil iqtisodiyot va yashil o'sish konsepsiyalarini barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning muhim vositasi sifatida baholagan. Bundan tashqari, T. Allen va J. Clouth tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda tabiiy kapital va ekologik samaradorlik iqtisodiy taraqqiyotning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlovchi asosiy omil sifatida ko'rsatib o'tilgan.

Mahalliy olimlar tomonidan ham yashil iqtisodiyot va resurs samaradorligi masalalari bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilgan. Jumladan, iqtisodchi olimlar A. Vahobov, Q. Hakimov va Sh. Mustafakulov o'z tadqiqotlarida O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonlari, ekologik xavfsizlik va resurslardan oqilona foydalanishning iqtisodiy mexanizmlarini tahlil qilganlar. Ularning fikricha, mamlakatda yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish iqtisodiy o'sish samaradorligini oshirish bilan bir qatorda ekologik muammolarni

kamaytirishga ham xizmat qiladi. Shuningdek, R. Xasanov va B. Berkinov ilmiy ishlarida tabiiy resurslardan samarali foydalanish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish hamda ekologik innovatsiyalarni iqtisodiyotga tatbiq etishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Mahalliy tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan izlanishlarda inklyuziv o'sish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi uzviy bog'liqlik ham alohida e'tirof etilib, yashil transformatsiya jarayonlarini jadallashtirishning ustuvor yo'nalishlari asoslab berilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda jahon iqtisodiyotida ekologik muammolarning keskinlashuvi, tabiiy resurslarning kamayib borishi hamda iqlim o'zgarishining kuchayishi iqtisodiy rivojlanishning yangi modelini shakllantirish zaruratini yuzaga keltirdi. Shu asosda yashil iqtisodiyot konsepsiyasi ilmiy va amaliy jihatdan keng rivojlandi. BMTning Atrof-muhit dasturi – UNEP tomonidan yashil iqtisodiyot “inson farovonligi va ijtimoiy tenglikni oshiruvchi, shu bilan birga ekologik xavf va resurs tanqisligini sezilarli darajada kamaytiruvchi iqtisodiyot” sifatida tavsiflangan. UNEP ekspertlarining fikricha, yashil iqtisodiyot past uglerodli, resurs tejamkor va ijtimoiy inklyuziv iqtisodiy tizimni shakllantirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot tushunchasi dastlab ekologik iqtisodiyot va barqaror rivojlanish nazariyalari asosida shakllangan bo'lsa-da, keyinchalik u resurs samaradorligi, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik va inklyuziv o'sish kabi yangi ilmiy kategoriyalar bilan boyidi. Ayniqsa, 2008-yildagi global moliyaviy inqirozdan keyin iqtisodiy o'sishning an'anaviy modeli ekologik va ijtimoiy jihatdan barqaror emasligi yaqqol namoyon bo'ldi. Natijada yashil investitsiyalarni kengaytirish, energiya samaradorligini oshirish va tabiiy kapitalni iqtisodiy aktiv sifatida baholashga bo'lgan e'tibor kuchaydi. UNEP ma'lumotlariga ko'ra, yashil iqtisodiyotga yo'naltirilgan investitsiyalar iqtisodiy o'sishni sekinlashtirmaydi, aksincha yangi ish o'rinlari yaratish va kambag'allikni qisqartirishga xizmat qiladi. Resurs samaradorligi konsepsiyasi yashil iqtisodiyotning asosiy tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Mazkur tushuncha ishlab chiqarish va iste'mol jarayonlarida minimal resurs sarfi orqali maksimal iqtisodiy natijaga erishishni anglatadi. Zamonaviy iqtisodiy tizimlarda resurslardan samarasiz foydalanish ekologik muammolarni kuchaytirayotgan asosiy omillardan biri sifatida baholanmoqda. Shu sababli ko'plab davlatlar energiya tejavchi texnologiyalar, qayta ishlash tizimlari va chiqindisiz ishlab chiqarish usullarini joriy etishga alohida e'tibor qaratmoqda. Resurs samaradorligining ortishi korxonalar xarajatlarini kamaytirish bilan bir qatorda ekologik bosimni ham pasaytiradi. Bu esa iqtisodiy va ekologik manfaatlarining uyg'unlashuviga xizmat qiladi.

Tabiiy kapital tushunchasi ham yashil iqtisodiyot evolyutsiyasida muhim o'rin egallaydi. Tabiiy kapital deganda yer, suv, o'rmon, foydali qazilmalar, bioxilma-xillik va ekologik tizimlarning iqtisodiy qiymati tushuniladi. Ilmiy tadqiqotlarda tabiiy kapital iqtisodiy o'sishning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlovchi muhim omil sifatida baholanmoqda. Avvallari iqtisodiy rivojlanishda asosan moddiy va moliyaviy kapitalga e'tibor qaratilgan bo'lsa, bugungi kunda ekologik resurslarning ham iqtisodiy qiymati mavjudligi tan olinmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, tabiiy kapitalning qisqarishi qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlarida samaradorlikning pasayishiga olib keladi. Shu bois tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ularni tiklash masalalari davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylanmoqda.

Aylanma iqtisodiyot konsepsiyasi ham zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning muhim modeli sifatida shakllanmoqda. Mazkur model “olish – ishlab chiqarish – foydalanish – tashlab yuborish” tamoyiliga asoslangan chiziqli iqtisodiyotdan farqli ravishda, resurslarni qayta ishlash va iqtisodiy aylanishga qaytarishni nazarda tutadi. Martin Geissdoerfer, Paulo Savaget, Nancy Bocken va Erik Hultink tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda aylanma iqtisodiyot barqaror rivojlanishning yangi paradigmasi sifatida talqin etilgan. Olimlar mazkur model resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish hamda ekologik xavflarni pasaytirishga xizmat qilishini ta'kidlaganlar.

Ekologik samaradorlik tushunchasi iqtisodiy faoliyat natijasida atrof-muhitga yetkazilayotgan zararlarni kamaytirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirishni anglatadi. Mazkur konsepsiya ishlab chiqarish hajmini ko'paytirish bilan birga ekologik yuklamani kamaytirishga qaratilgan. Hozirgi kunda rivojlangan davlatlarda “yashil texnologiyalar”, “yashil energiya” va “toza ishlab chiqarish” tizimlari ekologik samaradorlikni oshirishning asosiy vositasi sifatida qaralmoqda. Tahlillarga ko'ra, ekologik samaradorlikni oshirish orqali energiya sarfini kamaytirish, karbonat angidrid chiqindilarini qisqartirish va ishlab chiqarish tannarxini pasaytirish mumkin.

Inklyuziv o'sish tushunchasi esa yashil iqtisodiyotning ijtimoiy jihatini ifodalaydi. Inklyuziv o'sish iqtisodiy rivojlanish natijalaridan barcha aholi qatlamlarining teng manfaatdor bo'lishini ta'minlashga qaratilgan. UNEP ekspertlari inklyuziv yashil iqtisodiyotni kambag'allikni kamaytirish, bandlikni oshirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlashning muhim omili sifatida baholaydi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida “yashil ish o'rinlari” soni ortib bormoqda. Qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni qayta ishlash, ekologik qurilish va organik qishloq xo'jaligi kabi sohalar yangi bandlik imkoniyatlarini yaratmoqda.

Jahon amaliyotida yashil iqtisodiyot modelini joriy etish bo'yicha qator davlatlar muhim natijalarga erishgan. Masalan, Janubiy Koreyada 2009–2013-yillarda yalpi ichki mahsulotning qariyb 2 foizi yashil iqtisodiyot tarmoqlariga yo'naltirilgan bo'lib, bu qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi va yashil texnologiyalar rivojlanishiga xizmat qilgan. UNEP ma'lumotlariga ko'ra, bunday investitsiyalar iqtisodiy o'sishning yangi drayveriga aylangan.

O'zbekistonda ham yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan davlat dasturlari iqtisodiyotning yashil transformatsiyasini jadallashtirmoqda. Mamlakatda quyosh va shamol energetikasiga investitsiyalar hajmining ortib borayotgani yashil iqtisodiyot tamoyillarining amaliyotga bosqichma-bosqich tatbiq etilayotganini ko'rsatadi. Yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik va inklyuziv o'sish tushunchalari zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi elementlari hisoblanadi. Ularning ilmiy evolyutsiyasi iqtisodiy taraqqiyotning ekologik va ijtimoiy jihatlar bilan uyg'unlashuviga xizmat qilmoqda. Mazkur konsepsiyalarni iqtisodiy siyosatga samarali integratsiya qilish uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlashning muhim sharti sifatida namoyon bo'lmoqda.

1-jadval

Yashil iqtisodiyot bilan bog'liq asosiy tushunchalarning mazmuni va o'zaro bog'liqligi

Tushuncha	Asosiy mazmuni	Asosiy maqsadi	Iqtisodiy ahamiyati	Ekologik ahamiyati
Yashil iqtisodiyot	Ekologik xavfsizlik va iqtisodiy o'sishni uyg'unlashtiruvchi iqtisodiy model	Barqaror rivojlanishni ta'minlash	Yangi ish o'rinlari yaratadi, investitsiyalarni jalb qiladi	Atrof-muhit ifloslanishini kamaytiradi
Resurs samaradorligi	Resurslardan minimal sarf bilan maksimal natija olish	Resurs tejamkorligini oshirish	Ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi	Resurslarning haddan tashqari sarflanishini oldini oladi
Tabiiy kapital	Tabiiy resurslarning iqtisodiy qiymati	Tabiiy boyliklarni saqlash va tiklash	Uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikni ta'minlaydi	Ekotizimlar barqarorligini saqlaydi
Aylanma iqtisodiyot	Chiqindilarni qayta ishlash va resurslarni qayta foydalanishga asoslangan model	Chiqindilar hajmini kamaytirish	Xomashyo xarajatlarini qisqartiradi	Ekologik yuklamani kamaytiradi
Ekologik samaradorlik	Ishlab chiqarish bilan birga ekologik zararlarni kamaytirish	"Toza ishlab chiqarish"ni rivojlantirish	Energiya va resurs sarfini optimallashtiradi	CO ₂ chiqindilarini qisqartiradi
Inklyuziv o'sish	Iqtisodiy o'sish natijalaridan barcha qatlamlarning teng foydalanishi	Ijtimoiy tenglikni ta'minlash	Aholi daromadlarini oshiradi	Barqaror iste'mol madaniyatini shakllantiradi

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot konsepsiyasi zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning markaziy yo'nalishlaridan biri sifatida shakllanib, u iqtisodiy o'sish, ekologik barqarorlik va ijtimoiy farovonlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Jadvalda keltirilgan tushunchalar bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ular yagona barqaror rivojlanish tizimini hosil qiladi. Xususan, yashil iqtisodiyot umumiy strategik model sifatida barcha boshqa tushunchalarni o'z ichiga qamrab oladi hamda iqtisodiy faoliyatni ekologik xavfsizlik tamoyillari asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Ushbu modelning asosiy maqsadi iqtisodiy o'sish bilan bir qatorda tabiiy resurslarni saqlash va aholi turmush sifatini yaxshilashdan iborat. Jadvaldagi resurs samaradorligi tushunchasi iqtisodiy tizimda mavjud resurslardan oqilona foydalanish zarurligini ko'rsatadi. Resurslardan samarali foydalanish ishlab chiqarish tannaxsini kamaytirish, energiya sarfini qisqartirish va korxonalar rentabelligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, resurs samaradorligi tabiiy boyliklarning haddan tashqari kamayib ketishini oldini olib, ekologik muvozanatni saqlashda muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, sanoat va qishloq xo'jaligi tarmoqlarida resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish ekologik bosimni kamaytirishga yordam beradi.

Tabiiy kapital tushunchasi esa iqtisodiy rivojlanishda tabiiy resurslarning iqtisodiy qiymatini baholash zarurligini ifodalaydi. Avvalgi iqtisodiy modellarda asosan moddiy va moliyaviy kapitalga e'tibor qaratilgan bo'lsa, zamonaviy yondashuvlarda yer, suv, o'rmon va bioxilma-xillik kabi resurslar ham milliy boylikning muhim tarkibiy qismi sifatida qaralmoqda. Jadval ma'lumotlari tabiiy kapitalning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi

o'zni yuqori ekanligini ko'rsatadi. Chunki tabiiy resurslarning kamayishi ishlab chiqarish hajmiga, oziq-ovqat xavfsizligiga va aholining yashash sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Aylanma iqtisodiyot modeli jadvaldagi eng innovatsion yondashuvlardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur model chiqindilarni kamaytirish, mahsulotlarni qayta ishlash va resurslardan takroriy foydalanishga asoslanadi. Bu esa an'anaviy "ishlab chiqarish-iste'mol-chiqindi" modelidan farqli ravishda resurslarning iqtisodiy aylanishini uzaytiradi. Natijada xomashyo xarajatlari qisqaradi, ishlab chiqarish samaradorligi ortadi va ekologik zarar kamayadi. Aylanma iqtisodiyot ayniqsa sanoat korxonalarida ekologik xavfsizlikni kuchaytirish va chiqindilar hajmini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ekologik samaradorlik tushunchasi jadvalda iqtisodiy va ekologik manfaatlarning uyg'unlashuvini ifodalovchi muhim kategoriya sifatida aks etgan. Ushbu konsepsiya ishlab chiqarish hajmini oshirish bilan birga atrof-muhitga yetkaziladigan zararlarni kamaytirishni nazarda tutadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ekologik samaradorlikka erishish energiya tejoychi texnologiyalar, qayta tiklanuvchi energiya manbalari va "toza ishlab chiqarish" tizimlarini joriy etish orqali amalga oshiriladi. Bu esa nafaqat ekologik xavfsizlikni kuchaytiradi, balki ishlab chiqarish xarajatlarini ham kamaytiradi.

Inklyuziv o'sish tushunchasi esa yashil iqtisodiyotning ijtimoiy yo'nalishini ifodalaydi. Jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, iqtisodiy o'sish natijalari jamiyatning barcha qatlamlari uchun teng manfaat keltirishi zarur. Inklyuziv o'sish aholining daromadlarini oshirish, kambag'allikni qisqartirish va yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi. Ayniqsa, yashil iqtisodiyot sharoitida "yashil ish o'rinlari"ning paydo bo'lishi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli inklyuziv o'sish iqtisodiy rivojlanishning inson manfaatlariga yo'naltirilganligini ifodalaydi.

Umuman olganda, jadvaldagi barcha tushunchalar bir-birini to'ldiruvchi va o'zaro bog'liq kategoriyalar bo'lib, ular iqtisodiy rivojlanishning ekologik va ijtimoiy jihatdan barqaror modelini shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuvlar zamonaviy iqtisodiyotda resurslardan samarali foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash va aholining farovonligini oshirishning muhim nazariy asoslari sifatida namoyon bo'lmoqda.

2-jadval

Yashil iqtisodiyot bilan bog'liq tushunchalarning ilmiy evolyutsiyasi va rivojlanish bosqichlari

Tushuncha	Shakllanish davri	Ilmiy shakllanishiga hissa qo'shgan tashkilot va olimlar	Asosiy mazmuni	Zamonaviy iqtisodiyotdagi ahamiyati
Yashil iqtisodiyot	1980–1990-yillar	UNEP, OECD, Pearce D., Barbier E.	Iqtisodiy o'sishni ekologik xavfsizlik bilan uyg'unlashtirish	Barqaror rivojlanishning asosiy modeli sifatida qo'llanmoqda
Resurs samaradorligi	1990-yillar	OECD, World Bank, Schaltegger S.	Minimal resurs sarfi orqali maksimal iqtisodiy natijaga erishish	Energiya va xomashyo xarajatlarini kamaytiradi
Tabiiy kapital	1970–1980-yillar	Costanza R., Daly H., World Bank	Tabiiy resurslarning iqtisodiy qiymatini baholash	Ekotizim xizmatlarini iqtisodiy aktiv sifatida tan olishga xizmat qiladi
Aylanma iqtisodiyot	2000-yillar	Ellen MacArthur Foundation, Geissdoerfer M.	Chiqindilarni qayta ishlash va resurslarni takroriy foydalanish tizimi	Chiqindilarni kamaytirish va resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi
Ekologik samaradorlik	1990-yillar	World Business Council for Sustainable Development (WBCSD)	Ishlab chiqarish bilan birga ekologik zararlarni kamaytirish	"Toza ishlab chiqarish" va yashil texnologiyalarni rivojlantiradi
Inklyuziv o'sish	2000–2010-yillar	UNDP, World Bank, OECD	Iqtisodiy o'sish natijalaridan barcha qatlamlarning teng foydalanishi	Ijtimoiy tenglik va kambag'allikni qisqartirishga xizmat qiladi

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot bilan bog'liq tushunchalar turli davrlarda shakllangan bo'lsa-da, ularning barchasi barqaror rivojlanish g'oyasi asosida bir-biri bilan uzviy bog'liq holda rivojlangan. Dastlab tabiiy kapital konsepsiyasi iqtisodiy rivojlanishda tabiiy resurslarning iqtisodiy qiymatini baholash zaruratidan kelib chiqqan bo'lsa, keyinchalik yashil iqtisodiyot konsepsiyasi ushbu yondashuvni yanada kengaytirib, ekologik va ijtimoiy omillarni ham qamrab ola boshladi. 1990-yillardan boshlab resurs samaradorligi

va ekologik samaradorlik tushunchalari ilmiy muomalaga faol kirib keldi. Bu davrda ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish bilan bir qatorda ekologik yuklamani pasaytirishga qaratilgan yondashuvlar rivojlandi. Ayniqsa, OECD va WBCSD tomonidan ilgari surilgan ilmiy qarashlar energiya tejamkor texnologiyalar hamda “toza ishlab chiqarish” tizimlarining shakllanishiga katta ta’sir ko’rsatdi.

2000-yillardan boshlab aylanma iqtisodiyot va inklyuziv o’sish konsepsiyalari iqtisodiy siyosatning muhim yo’nalishiga aylandi. Aylanma iqtisodiyot resurslardan takroriy foydalanish orqali ekologik muammolarni kamaytirishga xizmat qilsa, inklyuziv o’sish iqtisodiy rivojlanish natijalarining jamiyatning barcha qatlamlariga teng taqsimlanishini ta’minlashga qaratildi. Bu esa yashil iqtisodiyotning nafaqat ekologik, balki ijtimoiy yo’nalishini ham kuchaytirdi. Umuman olganda, jadvaldagi tushunchalarning ilmiy evolyutsiyasi iqtisodiy taraqqiyotning yangi paradigmasi shakllanayotganini ko’rsatadi. Mazkur yondashuvlarda iqtisodiy samaradorlik, ekologik xavfsizlik va ijtimoiy barqarorlik yagona tizim sifatida qaralmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatdiki, yashil iqtisodiyot, resurs samaradorligi, tabiiy kapital, aylanma iqtisodiyot, ekologik samaradorlik va inklyuziv o’sish tushunchalari zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning o’zaro bog’liq va bir-birini to’ldiruvchi muhim elementlari hisoblanadi. Ushbu tushunchalarning ilmiy evolyutsiyasi iqtisodiy taraqqiyotning an’anaviy modelidan ekologik va ijtimoiy jihatdan barqaror rivojlanish modeliga o’tish zaruratini yuzaga keltirdi. Tahlillar shuni ko’rsatdiki, tabiiy resurslardan samarasiz foydalanish, ekologik muammolarning kuchayishi va iqlim o’zgarishlari iqtisodiyotning yangi yondashuvlar asosida rivojlanishini talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan yashil iqtisodiyot konsepsiyasi iqtisodiy o’sish, ekologik xavfsizlik va ijtimoiy farovonlikni uyg’unlashtiruvchi muhim strategik model sifatida namoyon bo’lmoqda. Tadqiqot davomida resurs samaradorligi ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim omili ekanligi aniqlandi. Aylanma iqtisodiyot modeli esa chiqindilarni kamaytirish, resurslardan takroriy foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta’minlashda samarali mexanizm sifatida baholandi. Shuningdek, tabiiy kapital tushunchasi tabiiy resurslarning iqtisodiy qiymatini aniqlash va ularni kelajak avlodlar manfaatlariga uchun saqlab qolish zaruratini asoslab berdi. Ekologik samaradorlik konsepsiyasi ishlab chiqarish va iste’mol jarayonlarida ekologik yuklamani kamaytirishga xizmat qilsa, inklyuziv o’sish iqtisodiy rivojlanish natijalarining barcha aholi qatlamlari uchun teng manfaat keltirishini ta’minlashga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir.

Tahlillar asosida shuni ta’kidlash mumkinki, yashil iqtisodiyotga o’tish jarayoni davlat tomonidan qo’llab-quvvatlanadigan uzoq muddatli strategik siyosatni talab qiladi. Shu sababli iqtisodiyot tarmoqlarida energiya va resurs tejamkor texnologiyalarni keng joriy etish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish hamda chiqindilarni qayta ishlash infratuzilmasini rivojlantirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bundan tashqari, tabiiy kapitalni iqtisodiy baholash tizimini takomillashtirish va ekologik zararlarni kamaytirishga qaratilgan iqtisodiy mexanizmlarni kuchaytirish zarur.

Shuningdek, yashil iqtisodiyot tamoyillarini amalga oshirishda ekologik ta’lim va aholining ekologik madaniyatini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Korxonalarda ekologik menejment tizimlarini joriy etish, yashil innovatsiyalarni rag’batlantirish hamda “yashil investitsiyalar” hajmini kengaytirish iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Inklyuziv o’sishni ta’minlash maqsadida esa yangi “yashil ish o’rinlari” yaratish, aholining kam ta’minlangan qatlamlarini iqtisodiy faoliyatga keng jalb etish va hududlar o’rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish muhim yo’nalishlardan biri bo’lib qoladi. Yashil iqtisodiyot bilan bog’liq konsepsiyalarning ilmiy evolyutsiyasi iqtisodiy rivojlanishning yangi paradigmasi shakllanayotganini ko’rsatadi. Ushbu yondashuvlar iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan bir qatorda ekologik xavfsizlik va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashning muhim nazariy hamda amaliy asoslari sifatida xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Pearce D., Markandya A., Barbier E. Blueprint for a Green Economy. – London: Earthscan Publications Ltd, 1989. – 192 p.
2. Costanza R., d’Arge R., de Groot R. et al. The value of the world’s ecosystem services and natural capital // Nature. – 1997. – Vol. 387. – P. 253–260.
3. Geissdoerfer M., Savaget P., Bocken N.M.P., Hultink E.J. The Circular Economy – A new sustainability paradigm? // Journal of Cleaner Production. – 2017. – Vol. 143. – P. 757–768.
4. Schaltegger S., Burritt R. Contemporary Environmental Accounting: Issues, Concepts and Practice. – Sheffield: Greenleaf Publishing, 2000. – 462 p.
5. Allen C., Clouth S. A Guidebook to the Green Economy. – New York: UNDESA, 2012. – 64 p.
6. United Nations Environment Programme (UNEP). Towards a Green Economy: Pathways to

- Sustainable Development and Poverty Eradication. – Nairobi: UNEP, 2011. – 624 p.
7. OECD. Towards Green Growth. – Paris: OECD Publishing, 2011. – 142 p.
  8. World Bank. Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. – Washington DC: World Bank Publications, 2012. – 171 p.
  9. World Business Council for Sustainable Development (WBCSD). Eco-efficiency: Creating More Value with Less Impact. – Geneva: WBCSD, 2000. – 36 p.
  10. Ellen MacArthur Foundation. Towards the Circular Economy: Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition. – Cowes: Ellen MacArthur Foundation, 2013. – 96 p.
  11. Adamowicz M. Green Economy as a Tool for Sustainable Development // European Journal of Sustainable Development. – 2022. – Vol. 11, №1. – P. 1–14.
  12. Vahobov A.V., Xajibakiyev Sh.X., Muminov N.G. Yashil iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021. – 256 b.
  13. Mustafakulov Sh.Sh. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishning ustuvor yo'nalishlari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2022. – №4. – B. 45–53.
  14. Berkinov B.B. Barqaror iqtisodiy rivojlanish va ekologik omillar. – Toshkent: Fan, 2020. – 198 b.
  15. Xasanov R.X. Resurs samaradorligini oshirishning iqtisodiy mexanizmlari // Biznes-ekspert. – Toshkent, 2021. – №6. – B. 28–34.
  16. UNDP. Human Development Report 2020: The Next Frontier – Human Development and the Anthropocene. – New York: United Nations Development Programme, 2020. – 367 p.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>